

WELKOM IN NATIONAAL PARK SCHIERMONNIKOOG

MENS EN NATUUR. DAT IS SCHIERMONNIKOOG!
HELP JIJ MEE ONS KLEINE EILAND MOOI TE HOUDEN
VOOR IEDEREEN?

WELKOM IN NATIONAAL PARK
SCHIERMONNIKOOG

Hest it heersd, hest it heersd!

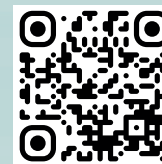
Hallo, ik ben Ivo Leonard Prins, vuurtorenwachter en dorpsomroeper. Als dorpsomroeper maak ik belangrijke nieuwtjes bekend in en om het dorp, gewapend met mijn bel en roepstoeter. Op deze plek wil ik jullie graag van harte welkom heten op ons mooie eiland.

Het grootste deel van Schiermonnikoog is Nationaal Park, en dat is niet voor niks. De rust en de ruimte, de afwisseling tussen verschillende landschappen en de rijke planten- en dierenwereld maken het eiland tot een uniek stukje natuur. Dat willen we natuurlijk graag zo houden. Daarom dragen we allemaal ons steentje bij en hebben we met elkaar afspraken gemaakt over wat wel en niet kan.

Deze folder bevat verhalen van een aantal markante eilanders. Allemaal voelen zij zich betrokken bij de prachtige natuur van Schiermonnikoog. Aan elk van deze verhalen is een kenmerkend dier of een kenmerkende plant gekoppeld. Ook lees je hoe jij kunt helpen de unieke eilander natuur te behouden. Verder vind je in deze folder een kaart van het eiland waarop je kunt zien waar welke regels gelden. En we hebben de belangrijkste regels voor je samengevat in een heuse top 10.

Geniet van ons eiland!

Ivo Prins

Scan de QR-code met je telefoon en bekijk deze folder online.

Scan the QR code for the English version of this brochure.

Scannen Sie den QR-Code für die deutsche Version dieser Broschüre.

Of bezoek de website: www.welkomopschier.nl

Wandelen met de hond

Hallo, wij zijn Atze en Ellen Postma van restaurant Het Wantij. Als geen ander weten we hoe fijn het is om samen met je hond het eiland te verkennen. Elke dag wandelen we met Colin door de duinen, door het bos of over het strand. Colin is een echte goedgezakte, maar toch mag hij niet overal op het eiland vrij rondlopen. Want voor de dieren die hier leven, is een kennismaking met je hond niet altijd plezierig. We komen veel fazanten tegen, in het voorjaar vaak met kuikens. Ook voor zoogdieren zoals konijnen en zeehonden zijn honden geen leuke speelkameraadjes. Daarom hebben we Colin aan de lijn waar dat moet en laten we hem lekker loslopen waar dat mag.

Geniet van ons eiland!

Atze en Ellen

Konijnen op Schiermonnikoog

Zo'n veertig jaar geleden wemelde het op Schiermonnikoog van de konijnen. Die zorgden ervoor dat het duinlandschap mooi open bleef. Maar door twee ziektes, myxomatose en VHS, zijn veel konijnen doodgegaan. Nu proberen we de konijnen een handje te helpen, bijvoorbeeld door speciale konijnencorridors aan te leggen in de duinen. Helpt u mee door uw hond aan de lijn te houden? Dat bespaart de konijnen op het eiland veel stress!

Wil je weten waar je hond los mag lopen? Kijk dan op de kaart hiernaast waar dat mag. Zorg dat je hond in de losloopgebieden onder appèl staat en ruim hondenpoep altijd op. Op meerdere plaatsen op het eiland kun je hiervoor speciale zakjes pakken. Bedankt voor je medewerking.

De schelpenpaden brengen je langs de mooiste plekken van ons eiland

Hallo, ik ben Evert-Jan Soepboer, fietsverhuurder en illustrator. Het mooiste van Schiermonnikoog vind ik dat je het eiland op verschillende manieren kunt ontdekken – te voet, op de fiets of te paard. Wat het extra bijzonder maakt, is dat je op zo veel plekken mag komen. Althans, te voet. Want als verhuurder heb ik liever niet dat je met de fiets dwars door de duinen of over het strand crost. Zout en zand zijn funest voor de fiets en je verstoort zo ook de natuur. Voor ruiters geldt hetzelfde: als je op de ruiterspaden blijft, is er niks aan de hand. Voor de rest zou ik zeggen: ga op onderzoek uit en ontdek al die onbekende plekken van het eiland. Verdwalen kun je hier immers vrijwel niet.

Geniet van ons eiland!

Evert-Jan Soepboer

Veel gekrakeel

Eigenlijk is de fazant een zogeheten exoot. Van oorsprong komen fazanten namelijk helemaal niet in Nederland voor. Al moet je daarvoor wel ver terug in de tijd, want ze zijn in ons land geïntroduceerd door de Romeinen. Nu horen fazanten echt bij het eiland. Ze kunnen je flink laten schrikken door op het laatste moment met veel gekrakeel op te vliegen. En dan zeggen ze dat wij de natuur met rust moeten laten...

Fietsen is toegestaan op de gemarkeerde fietspaden (waaronder de schelpenpaden). Voor paardrijden zijn er speciale ruiterspaden, in het buitengebied aangegeven met blauwe en gele bordjes. Paardrijden op de schelpenpaden is niet toegestaan; dan gaan de paden kapot. Kijk op schiermonnikoog.nl/routeroutes.

Zuinig zijn met water

Hallo, ik ben Ilja Zonneveld, fotograaf, wethouder en medebedenker van de Schierzeep, met onder andere watermunt. De geur van munt is voor mij de geur van het eiland. We hebben hier het lekkerste drinkwater, gefilterd door duinzand. Puur natuur dus. Maar in de zomer dreigt de natuur soms uit te drogen, zeker met alle toeristen die dagelijks douchen, de wc doorspoelen en water drinken. Als het dan ook nog eens lange tijd niet regent, daalt het grondwaterpeil. Soms staat de Westerplas bijna droog! En we kunnen geen zoetwater van elders halen, we zijn afhankelijk van de regen. Wees daarom zuinig met water.

Geniet van ons eiland!

Ilja Zonneveld

Geurige waterplant

Rond de Westerplas of in de duinen ruik je regelmatig een vleugje pepermunt. Dat is de geur van de watermunt, een plant die algemeen voorkomt in natte gebieden. En dus heel gevoelig is voor verdroging! Behalve aan de geur herken je hem aan de paars-roze ronde bloeiwijzen. Watermunt kan zelfs in brak water groeien. Van de blaadjes kun je muntthee zetten. En voel eens aan de stengel: die is vierkant!

Op verschillende plekken op het eiland zijn watertappunten. Zo willen we het gebruik van kraanwater stimuleren en rondslingerende plastic flesjes tegengaan. Wees verder zuinig met water, zeker als het langdurig droog is. Dus kort onder de douche, de kraan niet onnodig laten lopen en niet het gazon sproeien met kraanwater.

Zeehonden zijn grote roofdieren, geen knuffelbeesten

Hallo, ik ben Theun Talsma, kooiker van de eendenkooi bij boerderij De Kooiplaats. Ook kom ik in actie als ergens een zieke of gewonde zeehond wordt aangetroffen. Dat doe ik als coördinator van de EHBZ (eerste hulp bij zeezoogdieren). Mocht het nodig zijn, dan gaat de zeehond naar de opvang in Lauwersoog. Maar het belangrijkste is: laat zeehonden op het strand met rust! Het kost ze veel energie als ze zich opgejaagd voelen en daarom naar zee hobbelen. Een jonge zeehond alleen op het strand is trouwens heel normaal. De moeder komt regelmatig om haar jong te zogen. Niks om je zorgen over te maken.

Geniet van ons eiland!

Theun - Talsma

Twee soorten zeehonden

In de Nederlandse Waddenzee leven twee soorten zeehonden: de grijze zeehond en de iets kleinere gewone zeehond. Eind vorige eeuw ging het slecht met de Waddenzeehonden, maar tegenwoordig leven er van beide soorten enkele duizenden exemplaren. De witte pups van de grijze zeehond worden midden in de winter geboren

– ze hebben niet voor niks zo'n lekkere vacht.

De jongen van de gewone zeehond worden veel later geboren, vanaf half mei.

Zie je een zeehond op het strand? Houd je dan aan de volgende regels:

- houd altijd minstens 30 meter afstand
- houd kinderen uit de buurt en honden aan de lijn
- houd geen uitgebreide fotoshoot en jaag het dier niet het water in
- is het dier zichtbaar verzwakt of verwond? Bel dan naar 0595-526526

Genieten op een van de mooiste plekjes van ons land

Hallo, ik ben Christy Hagen, van groepsaccommodatie Eureka en Parnassia Events & Meer. Ik geniet elke dag van de rust en de ruimte op ons fantastische eiland. Het eiland biedt volop mogelijkheden voor allerlei leuke activiteiten: blokarten, spelletjes in de duinen, een kampvuur op het strand. Maar we willen ook dat de natuur op het eiland behouden blijft – denk bijvoorbeeld aan de bloeiende wilde orchideeën en parnassia in de natte duinvalleien. Vandaar dat we altijd met de boswachter overleggen waar activiteiten mogelijk zijn zonder de natuur te verstoren. Er kan veel, maar niet overal en niet altijd. Gelukkig snappen onze gasten dat maar al te goed. Ook zij willen het eiland mooi houden.

Geniet van ons eiland!

Christy Hagen-Dahker

Zeldzame schoonheid

Parnassia bloeit in de maanden juli, augustus en september. Deze zeldzame plant groeit in natte duinvalleien en op Schiermonnikoog met name op het groene strand, het begroeide gedeelte aan de voet van de stuifdijk. Kijk eens goed naar de prachtige bloemen: de parnassia heeft vijf meeldraden, waarvan elke dag eentje uitklapt. Je kunt dus zien hoeveel dagen hij al in bloei staat.

Laat je afval niet rondslingeren maar ruim het netjes op

Hallo, ik ben Mark Lemmers, werkzaam bij Natuurmonumenten en fanatiek strandjutter. Een aantal jaren geleden ben ik samen met mijn vrouw Ilse aangespoeld op dit prachtige eiland. Nu struin ik regelmatig langs het strand, op zoek naar wat de zee heeft achtergelaten. Daarbij kom ik veel moois tegen, maar ook veel zwerfvuil, variërend van vispluis en glas tot viskratten en visnetten. Dat is lelijk, maar ook gevaarlijk voor vogels en zeehonden. Die kunnen erin verstrikt raken, of ze denken dat het voedsel is en slikken het door. Met alle gevolgen van dien. Daarom neem ik tijdens een strandwandeling altijd de rommel mee die ik tegenkom. Help je ook mee het eiland schoon te houden?

Geniet van ons eiland!

Mark Lemmers

Een echte alleseter

Als mensen 'zeemeeuw' zeggen, bedoelen ze meestal de zilvermeeuw. Deze slimme vogels kom je het hele jaar op Schiermonnikoog tegen. Broeden doen ze vooral op de kwelder. Zie je de rode punt op de snavel? Daar tikken jonge meeuwen tegenaan als ze gevoerd willen worden. Let tijdens een dagje strand goed op je broodjes en strandkoeken, want zilvermeeuwen zijn echte alleseters. Nog een reden om te zorgen dat er geen afval rondslingert.

Voor veel groepsactiviteiten heb je toestemming nodig, zoals een kampvuur op het strand of een tochtje over het wad. Informeer bij Het Baken naar de mogelijkheden. Mail: hetbaken@natuurmonumenten.nl of bel: 0519-531233. Sommige activiteiten, zoals vliegeren en blokarten, mogen alleen op het activiteitenstrand, tussen paal 3 en paal 5.

Wil je meehelpen om het strand schoon te houden? Bij een aantal strandopgangen staan afvalcontainers. En in de zomer staan er bakken op het strand waarin je troep kunt deponeren. Alvast bedankt voor je hulp. Wees voorzichtig bij zwemmen in zee; bewaakt zwemmen kan in juli en augustus aan het einde van de Prins Bernhardweg.

Trots op onze weidevogels, verstoort ze niet

Hallo, ik ben Peter Visser van boerderij De Duinhoeve. Samen met mijn vrouw Marijon run ik een melkveehouderij en een kampeerboerderij. De mooiste tijd van het jaar is voor mij het voorjaar. Dan broeden in de polder tientallen paartjes scholekster, tureluur, Kievit en grutto. Daar zijn we als eilander boeren heel trots op. Samen met de Natuur- en Vogelwacht Schiermonnikoog proberen we onze weidevogels te zo veel mogelijk te ondersteunen. Daarbij is het natuurlijk belangrijk dat de (broedende) vogels en hun kuikens niet worden verstoord door bijvoorbeeld drones of loslopende honden.

Geniet van ons eiland!

Peter Visser

Grutto's op Schiermonnikoog

Er broeden zo'n dertig paartjes grutto op het eiland. Een mooi aantal, maar hopelijk worden het er in de toekomst nog meer. De eilander boeren ondersteunen de grutto en andere weidevogels met hogere waterpeilen in sloten en greppels, kruiden- en insectenrijke graslanden en rust op het land. De eerste grutto's arriveren eind februari, begin maart op het eiland. Na het broedseizoen vertrekken ze weer richting hun overwinteringsgebieden.

In het broedseizoen (15 april tot 15 juli) zijn delen van het eiland niet toegankelijk, om de broedende vogels en later hun kuikens de nodige rust te gunnen. In een aantal andere gebieden moet je in deze periode op de paden blijven. Zie het kaartje verderop in deze folder. Uiteraard geldt op het hele eiland: zorg dat je vogels en andere dieren niet verstoort.

Brandgevaar!

Hallo, ik ben Halbe Kroes, mede-eigenaar van pension Westerburen en vrijwilliger bij het brandweerkorps op Schiermonnikoog, dat deel uitmaakt van de Veiligheidsregio Fryslân. Uiteraard komen we in actie bij brandalarm, maar ook bij stormschade, verkeersongevallen of als iemand wordt vermist, schieten we te hulp. Het risico op natuurbranden is het grootst tijdens droge periodes. De dennenbossen vatten snel vlam, maar ook in de duinen kan vuur snel om zich heen grijpen. Dat hebben we gemerkt in 2018, toen we meerdere keren in actie moesten komen om te blussen. Gelukkig bleef de schade beperkt. Voorkom natuurbranden: maak nooit vuur in de natuur en gooi geen smeulende sigaret weg.

Geniet van ons eiland!

Halbe Kroes

Fraaie fladderaar

Deze schitterende vlinder kun je tegenkomen tussen eind april en eind oktober, in en om het dorp, in de duinen en op de kwelder. De kleine vuurvlinder overwintert als halfvolgroeide rups, tussen resten van afgevallen bladeren. De rupsen eten vooral zuring. Ondanks zijn naam houdt hij zeker niet van vuur: daardoor gaat namelijk ook zijn voedsel verloren. Leuk weetje: de kleine vuurvlinder hoort bij de familie van de blauwtjes.

Vanwege het gevaar van natuurbranden geldt tussen 1 april en 1 oktober in het hele Nationaal Park een rook- en stookverbod. Kampvuurtje maken op het strand? Dat kan, maar alleen met een vergunning. Neem hiervoor contact op met GRAS, Groepsaccommodaties Schiermonnikoog, telefoon: 0519-531421.

Hoogwatervluchtplaatsen: oases van rust voor vogels

Hallo, ik ben Janneke van der Velde, tuinder van de Tuin naast de Branding ('de Pluktuin'). Je kunt bij ons groente en fruit oogsten die we zelf kweken, zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Ook telen we bloemen en oesterzwammen. In de loop van de jaren is onze pluktuin een echte oase van rust geworden, net zoals Schiermonnikoog een oase van rust is voor veel planten en dieren. Wadvogels verzamelen zich bijvoorbeeld op hoogwatervluchtplaatsen om te rusten en krachten op te doen. Het is belangrijk dat we ze dan met rust laten, want opvliegen kost ze heel veel energie wanneer we ze verstoren.

Geniet van ons eiland!

Janneke van der Velde

Hoogwatervluchtplaatsen

Veel van de vogels op het eiland halen hun voedsel van het Wad: schelpdieren, zoals kokkels en andere bodemdieren, zoals wadvogels, garnalen, krabben en visjes. Deze vogels kunnen alleen voedsel zoeken rond laagwater, wanneer een deel van het wad is drooggefallen. Daarom rusten ze als het hoogwater is – overdag of 's nachts, dat maakt niks uit. Dat doen ze in grote groepen op vaste plekken, die hoogwatervluchtplaatsen (HVP's) worden genoemd.

Buiten het broedseizoen is zowat het hele eiland vrij toegankelijk. Struïnnatuur noemen we dat. Dat wil niet zeggen dat je nergens rekening mee hoeft te houden. Vogels op hoogwatervluchtplaatsen hebben bijvoorbeeld hun rust hard nodig! Zie je een grote groep vogels bij elkaar? Loop er dan met een ruime boog omheen en houd de hond aan de lijn. Zie de kaart verderop in deze folder.

Verstandig omgaan met energie

Hallo, ik ben Ramón Hendriks, buschauffeur op het eiland. Daarnaast ontwerp en maak ik samen met mijn vrouw Sygrid allerlei leuke eilandsouvenirs. Het halen en brengen van gasten van en naar de boot verveelt nooit. Het is leuk om vragen te beantwoorden en tips te geven over het eiland. We rijden met elektrische bussen. Dat past goed bij het streven van Schiermonnikoog om zelfvoorzienend te zijn wat betreft energie. Net als de zonnepanelen op de daken van de boerderijen op ons eiland. Ben je eenmaal op je bestemming en wil je zelf wat energie kwijt? Dan zou ik zeggen: pak de fiets of ga lekker wandelen en ga het eiland verder verkennen!

Geniet van ons eiland!

Ramón Hendriks

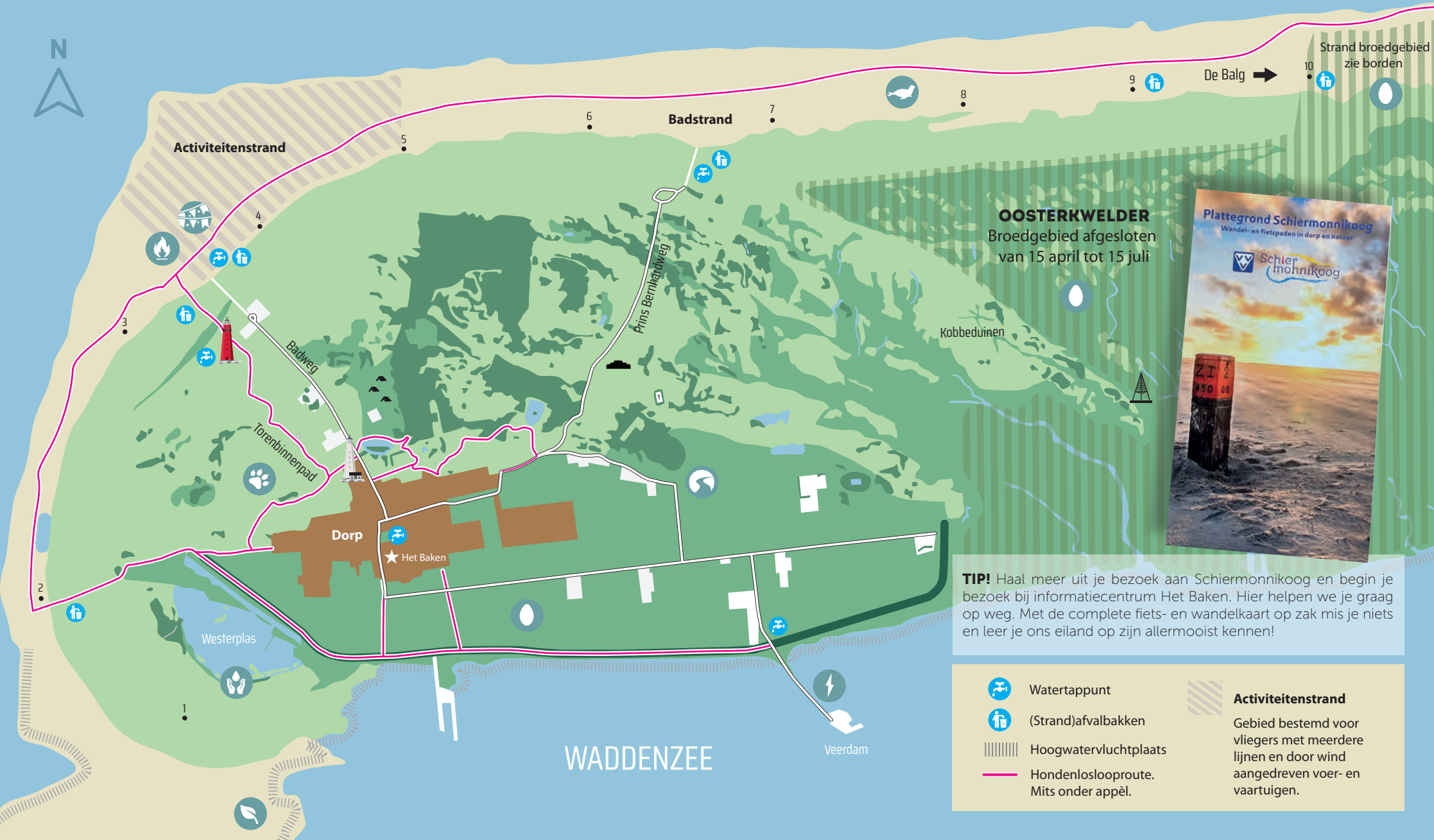
Langeafstandsreiziger

Voor de kanoeten zijn de Wadden heel belangrijk. Kanoeten broeden namelijk in de noordelijke poolstreken, maar overwinteren veel zuidelijker. Een deel brengt de winter door op de Wadden, een ander deel trekt door naar Afrika. Voor allemaal geldt: de Wadden zijn onmisbaar om energie te tanken, want de Wadbodem vormt een vrijwel onuitputtelijke voedselbron. En ook kanoeten gaan zo efficiënt mogelijk om met energie.

Natuur is er om van te genieten. Ga er dus vooral lekker op uit. Houd daarbij wel rekening met de natuur; verstoor geen dieren, pluk geen bloemen en laat geen afval achter. En houd je in het begrazingsgebied aan de gedragsregels: houd 50 meter afstand tot de grazers (dus geen dieren aanhalen of voeren) en doorkruis de kudde niet.

TIP! Haal meer uit je bezoek aan Schiermonnikoog en begin je bezoek bij informatiecentrum Het Baken. Hier helpen we je graag op weg. Met de complete fiets- en wandelkaart op zak mis je niets en leer je ons eiland op zijn allermost kennen!

Watertappunt

(Strand)afvalbakken

Hoogwatervluchtplaats

Hondenloslooproute.
Mits onder appèl.

Activiteitenstrand

Gebied bestemd voor vliegers met meerdere lijnen en door wind aangedreven voer- en vaartuigen.

Belangrijke telefoonnummers:

Bij nood of ongevallen: Brandweer, Ambulance en Politie | Bel: 112

Politie Schiermonnikoog: Voorstreek 28 | Telefoon: 0900 - 88 44

Informatiecentrum Het Baken: Reeweg 9 | Telefoon: 0519 - 53 12 33

Deze folder is een gezamenlijke uitgave van: Nationaal Park Schiermonnikoog, gemeente Schiermonnikoog, Natuurmonumenten en VVV Schiermonnikoog.

Colofon | Idee, vormgeving en realisatie: Casper Meinders - BURO-050 | Portretfotografie: Foppe Schut | Teksten: Nathan Brinkman - De Groene Draak | Druk: Scholma Print & Media

DE BELANGRIJKSTE AFSPRAKEN OP EEN RIJTJE

- 1 Niet verstoren** | Dat betekent: dieren niet opschrikken, hond aan de lijn (of onder appèl in de losloopgebieden), niks plukken en natuurlijk je afval weggooien in de afvalbak of meenemen naar huis. Wild kamperen is ook op Schiermonnikoog niet toegestaan.
- 2 Broedgebieden niet betreden** | Tussen 15 april en 15 juli zijn de Oosterkwelder en het strand ten oosten van paal 10 afgesloten, met uitzondering van de waterlijn. Datzelfde geldt voor delen van het Rif en het Westerstrand. Borden in het veld geven aan waar je wel en niet mag komen.
- 3 Grazers met rust laten** | Om het duinlandschap open te houden zet Natuurmonumenten verschillende grote grazers in: runderen, paarden, schapen en geiten. Haal deze dieren niet aan en voer ze niet, houd 50 meter afstand, houd je hond aan de lijn en doorkruis de kuddes niet.
- 4 Roken en stoken** | Vanwege het gevaar van natuurbranden geldt van 1 april tot 1 oktober in het Nationaal Park een rook- en stookverbod. Een kampvuur op het strand mag alleen met toestemming. Bel GRAS voor meer informatie en de vergunning 0519-531421.
- 5 Activiteitenstrand** | Vliegeren, kitesurfen en blokarten mogen alleen op het recreatie-strand tussen paal 3 en paal 5.
- 6 Groepsactiviteiten** | Wil je een groepsactiviteit organiseren in het Nationaal Park? Informeer ruim van tevoren bij Het Baken naar terreintoestemming.
- 7 Zeehonden: niet storen** | Kom je een zeehond tegen op het strand, jong of oud? Houd dan minstens 30 meter afstand en houd je hond aangelijnd. Alleen in geval van duidelijke ziekte of verwonding kunt u de EHBZ bellen. | Telefoon: 0519-531421
- 8 Zuinig met water** | Wees zuinig met drinkwater, zeker als het langdurig droog is.
- 9 Fietsen en paardrijden** | Ben je onderweg op de fiets of te paard? Blijf dan op de daarvoor bestemde paden. Zie hiervoor bijvoorbeeld de plattegrond van de VVV.
- 10 Veilig op het strand** | In juli en augustus kun je bij het strand aan het einde van de Prins Bernhardweg zwemmen onder het toezicht van de KNRM-lifeguards. Houd altijd rekening met het getij als je in zee gaat zwemmen en ga nooit dieper dan waar je nog kunt staan. Gevaarlijke stof gevonden op het strand? Bel 112.